

Həyatı örnək olan insan

Əjdər Ağayev

Respublika Təhsil Şurasının sədri

Azərbaycanın XX əsr təhsil və pedaqoji fikir tarixində praktik fəaliyyəti və elmi yaradıcılığı ilə görkəmli yer tutmuş şəxsiyyətlərdən biri akademik Mehdi Məmməd oğlu Mehdizadədir.

O, 1903-cü ildə yanvar ayının 5(18)-də Cəbrayıl qəzasının Daşkəsən kəndində anadan olmuşdur. 1914-cü ildə Daşkəsəndə açılmış rus-tatar tipli ibtidai məktəbin I sinfinə daxil olan Mehdi 1919-cu ildə oranı bitirmişdir. Siyasi, ictimai, iqtisadi dəyişikliklər dövrünün çevik mədəni hadisələrinin iştirakçısına çevrilən gənc Mehdi bir müddət kitabxana-

da işləmiş, savadsızlığın ləğvi məqsədi ilə kurslar təşkil etmişdir. O, 1921-ci ildə Cəbrayıl da açılmış 6 aylıq müəllimlik kursunda pedaqoji təhsil almış, 1921-ci ilin sentyabrından Daşkəsən kənd birdərəcəli məktəbində müəllim və müdir vəzifəsində çalışmışdır. Böyük həvəslə işə girişən Mehdi az vaxtda uşaqların, xüsusilə qızların məktəbə cəlbi sahəsində nailiyyət qazanmış, yüksək təlim-tədris işi qura bilmişdir. 1923-cü ilin fevralında Azərbaycan Xalq Maarif Komissarlığı Daşkəsən məktəbini kompleks yoxlamadan keçirərək, məşhur maarif xadimi C.Cuvarlı M.Mehdizadənin, digər 6 müəllim ilə birlikdə, təlim-tərbiyə işində xüsusi qabiliyyətinin olduğunu və yüksək nəzəri və praktik hazırlığını sezmış, bu barədə məlumatı Komissarlığın diqqətinə çatdırmışdır. Onlar mükafatlandırılmışlar.

Yoxlamada ali pedaqoji təhsil almaq üçün seçilmiş 7 nəfər müəllim 1923-cü ilin mayında Bakıya çağırılır. M.Mehdizadə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun hazırlıq kursunda bir il oxuduqdan sonra, uğurla qəbul imtahanı verərək fizika-riyaziyyat fakültəsinə qəbul olunur. Hələ tələbəlik illərində institutun ictimai həyatında fəal iştirak edir.

1926-cı ildə təhsilini başa vuran Mehdi, Cəbrayıl qəzasının Qaryagin (indiki Füzuli) şəhərindəki orta məktəbə fizika və riyaziyyat müəllimi təyin olunur. O, ilk gündən yüksək metodik ustalıq nümayiş etdirir. 1927-ci ildə Cəbrayıl qəza metodbürosuna rəhbərliyi ona tapşırırlar. Üç il sonra – biliyi, bacarığı, rus və Azərbaycan dillərində işləyə bilməsi nəzərə alınaraq Mehdi müəllim Azərbaycan Xalq Maarif Komissarlığının İctimai Tərbiyə Baş İdarəsinin elmi katibi və AXMK-nın birinci müavini Ayna Sultanovanın köməkçisi təyin olunur. O, Bakıya gəlir. Amma iki il sonra aspiranturaya pedaqogika ixtisası üzrə qəbul olunur. 1932-ci ildə indiki Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutunun aspiranturasında təhsil alır, eyni zamanda 1932-ci ilin sentyabrında indiki ADPU-nun pedaqogika kafedrasında müəllim kimi işə başlayır. Burada da öz təşkilatçılığı, bacarığı ilə seçilir. Dekan (1934), elmi işlər üzrə direktor müavini (1935) vəzifələrinə irəli çəkilir. 1941-ci ildə aspirantura müddətində yazıb tamamladığı «Azərbaycan məktəblərində ana dilində savad təliminin inkişafı tarixi» adlı namizədlik dissertasiyasını BDU-da müdafiə edib, pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi alır. O, həmin il iki həmkarı ilə birlikdə (S.Xəlilov və D.Mustafayeva) «Pedaqogika» kitabını yazıb, nəşr etdirir. Elə həmin il yenidən API-nin direktor müavini vəzifəsinə təyin olunur. Bir il sonra (1942, sentyabr) onu əsgəri xidmətə çağırırlar. O, 1946-cı ilədək bir zabıt kimi qələbə dolu döyüş yolu keçir. Ordudan qayıtdıqdan sonra yenidən API-də elmi-pedaqoji fəaliyyətini davam etdirir. «Azərbaycan məktəbi» jurnalında tez-tez sanballı elmi məqalələrlə çıxış edir. «Pedaqogikanın fəlsəfi əsasları», «Şagirdlərin yaş xüsusiyyətləri və tərbiyə», «Dərs haqqında», «Çalışmaların ümumi əsasları haqqında», «Şagirdlərin biliyini yoxlamaq və ona qiymət vermək», «Təlim-tərbiyə işinin siyasi-məfkürəvi səviyyəsini daha da yüksəldək» və d. məqalələri 1947-1948-ci illərdə dərc etdirir. 1950-ci ilədək pedaqogika kafedrasının müdiri, dekan, direktor müavini vəzifələrində çalışır. Parlaq zəkası, iş bacarığı onun yüksəlişinə təkən verir. 1950-ci ildən API-nin direktoru, 1951-ci ilin noyabrından Bakı Soveti İcraiyyə Komitəsi sədrinin

müaviri, 1952-ci ilin mart ayında maarif naziri vəzifələrində çalışmış M. Mehdiyədə keçmiş SSRİ mərkəzində, ən rüfuzlu təhsil naziri kimi tanınmış 30 ilə yaxın bir müddətdə Azərbaycan məarifinə təbərlik etmişdir.

M. Mehdiyədə pedaqoji tədqiqatlar aparmağa başlayan adi ali məktəb müəllimiyindən, sadəcə elmi seçiləndən böyük zəhmətə nəticəsində pilla-pilla elmi dərəcələr, adlar almağa nail olmuş keçmiş SSRİ Pedaqoji Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü (akademik) seçilmişdir. Beynəlxalq təşkilatlarda, o cümlədən YUNESKO xətti ilə dünyanın bir sıra ölkəsində təhsil problemlərinə aid dəyərli çıxışları ilə dünya təhsil-ictimaiyyətinin rəğbətini qazanmışdır. Onun əsərləri Azərbaycan, rus, ingilis, fransız və d. dillərdə nəşr olunmuş, Azərbaycanda təhsil quruculuğunun nəzəri və praktik məsələləri ilə dünya mütəxəssislərinin bələd olmasına şərait yaratmışdır.

M. Mehdiyədə yalnız elmi irsi, əməli fəaliyyəti ilə deyil, həm də əsil örnek olan insani böyüklüyü, saf su kimi təmiz, bülür kimi parlaq şəxsiyyəti, halallığa tapınan qədisi, oxlaq paklığı ilə tariximizin pozulmayan ənənəviyyət müəssəməsi, dir. O, yalanı, nankorluğu, əyniyyəti, haramı, kələmi, firıldığını yerli-pərəsthiyyə, dəstəbazlığı, qanunsuzluğu, ədalətsizliyi, eqoizmi, mənəm-mənəmliyi sevməzdi. O, böyük vətəndaş, qeyrətli vətənpərvər, layiqli dövlət xadimi, xalq və sənəti üçün qəlbən yanan insan idi.

M. Mehdiyədə bir alim kimi zəngin elmi irs sahibidir. Onun elmi irsi pedaqogikanın nəzəriyyəsi və tarixi üzün bir çox problemi ışılatdır. O, təlim-təbiiyə, idarəetmə məsələləri, təhsilin məzmunu, təcrübə işlərinin ümumiləşdirilməsi, dərslərin təşkili və onların təkmilləşdirilməsi yolları, yaşlıların təhsili, ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin pedaqoji göstəriciləri, məktəb tarixi və digər problemlərlə əlaqədar ciddi əsərlər yazıb, nəşr etdirmiş, pedaqoji elmin inkişafına tökən vermişdir. Onun XX əsrdə 40-50-ci illərdə bənzərlikləri ilə birlikdə ali məktəb tələbləri üçün yazdığı pedaqogikanın tədris vəsaitləri (dərslükleri) bənzərlikliyi və həm də o dövür üçün təkmilliyi baxdı mindən çox əhəmiyyətli idi. Akademik M. Mehdiyədənin elmi-pedaqoji irsində tarixi pedaqoji tədqiqat istiqaməti ayrıca yer tutur. Qeyd etməliyə ki, onun istər namizədlik, istərsə də doktorluq işi pedaqogika tarixinin mühüm problemlərini ışılatdır. Onun bu yönündə axtarışlarının nəticəsi olan məqalələri «Azərbaycan məktəbi» və digər elmi mətbuat orqanlarında dərc edilərək elmi-pedaqoji ictimaiyyətə çatdırılmışdır. Onun materiallardan

«Təbiiyə, təhsil və təlimin tarixi inkişafı» (1947), «İnqilabdan əvvəlki Azərbaycanda olan rus məktəblərinin rolu haqqında» (1951), «Azərbaycan sovet məktəbinin tarixinə dair» (1955), «Azərbaycan sovet məktəbinin inkişaf yolu» (1957), «R. B. Əfəndiyevin pedaqoji ədəbi fəaliyyəti və irsi haqqında» (1964), «SSRİ-nin 60 illiyi və Azərbaycanda pedaqoji elmlərin inkişafı haqqında» (1982), «Şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafına dair təlimin elmi əsaslarla təşkilatı haqqında» (1982) və digər məqalələr faktlar bolluğu və anahtarı təhli məziniyyətləri ilə seçiyəlmir.

Mehdi müəllimin məktəb və pedaqoji fikir tarixinə dair tədqiqatlarının xeyli qismini Moskvada rus dilində çap olunan fundamental elmi nəşrlərdə yer tutmuşdur. Flemin tədqiqatlarından «Şkola» i pedaqogičeskaya misli v Azerbaydžane», «M.S. Vazex» (1973), «A.O. Cernyayevskiy» (1976), «Prosveteniye i pedaqogičeskaya misli v Azerbaydžane» (Z. I. Qaralov və Ə. Ə. Ağayevlə birlikdə) və digər ensiklopedik məqalələr Azərbaycan pedaqoji fikrinin dünya oxucularına çatdırılmasına kömək etmişdir.

Onun Azərbaycan məktəblərində Azərbaycan dilinin, rus dilinin, ömək təliminin qoyuluşu, tədris tarixinə aid rus və Azərbaycan dillərində nəşr olunmuş məqalələri, kitabları artıq bütün qymətli elmi məxəzlərə çevrilmişdir.

Azərbaycanda təlim-təbiiyə məktəb işi quruculuğu, təhsilin inkişafı, təlim-təbiiyə prosesinin təkmilləşdirilməsi, yənidənqurulması, görülmüş işlər və yeni vəzifələrin təhliyi kimi məsələlər M. Mehdiyədənin elmi-pedaqoji irsinin mühüm sahələrini təşkil edir. Onun əsri 50-70-ci illərində həyata keçirilən təhsil islahatları, təlim-tədris prosesinin təkmilləşdirilməsi işləri onun həm elmi-pedaqoji, həm də təşkilati-pedaqoji fəaliyyətində geniş yer tutmuşdur. «Məktəb quruculuğu sahəsində nailiyyətlərimiz» (1957), «Birgə təhsil sisteminin yənidən təşkil məsələlərinə dair bezi qeydlər» (1958), «Azərbaycan məktəbləri yənidənqurma yollarında» (Azərbaycan və rus dillərində) (1960), «Məktəbdə təlim-təbiiyə işinin yənidənqurulmasının bezi məsələləri» (1961), «Azərbaycan xalq məarifinin sürətli inkişafı» (Azərbaycan və rus dillərində) (1980), «Xalq məarif orqanlarının və pedaqoji kollektivlərinin vəzifələri haqqında» (1980) və digər məqalə və məruzələri istiqamətvericiliyi və yenilik məhiyyəti ilə seçilən əsərlərdir. Akademik Mehdiyədə pedaqoji kollektivlərin, ayrı-ayrı qabaqcıl müəllimlərin pedaqoji təcrübələrinin öyrənilməsi, ümumiləşdirilməsi və yayılması sahəsində də əhəmiyyətli işlər görmüşdür. O, hələ 1963-cü ildə «Məktəbdə müəllimlərin

qabaqcıl təcrübəsi və bu təcrübədən yaradıcılıqla istifadə edilməsi» mövzusunda çap etdirdiyi məqalədə («Azərbaycan məktəbi» jurnalı) qaldırdığı ideyaya ömrünün sonunadək sadıq qalmış, həmişə müəllim işini məktəb təcrübəsini öyrənməyi təbliğ etmişdir. Təlim-tərbiyə işinin təkmilləşdirilməsinə həsr edilən bütün kitablarında qabaqcıl təcrübəyə həm istinad etmiş, həm də onun mahiyyətini aşkarlamışdır.

M.Mehdizadənin elmi-pedaqoji yaradıcılıq fəaliyyətində didaktika-təlim nəzəriyyəsi məsələləri ayrıca yer tutmuşdur. O, dərs problemlərinə aid çox sanballı əsərlər yazmış, məruzələr etmişdir. Onun «Müasir dərsə verilən tələblər» (1971), «Dərsin təkmilləşdirilməsi yolları» (1979), «Ümumtəhsil məktəblərində təlim-tərbiyə prosesinin təkmilləşdirilməsi yolları» (1982) kitabları, «Dərs haqqında» (1948), «Çalışmaların ümumi əsasları haqqında» (1949), «Şagirdlərin biliyini yoxlamaq və ona qiymət vermək haqqında» (1949), «Dərsdə şagirdlərin fəallığını artırmaq haqqında bəzi qeydlər» (1961), «Dərsin təkmilləşdirilməsi yolları haqqında» (1979), «Na put-yax sovershenstvovaniya uroka v şkolax Azerbaydjana» (1973) və digər məqalələri bu günün də aktual mövzularıdır. O, bu yazılarında həm nəzəri-pedaqoji-didaktik elmi mövqeyini bildirmiş, həm də praktik istifadə yollarını göstərmişdir.

M.Mehdizadə tərbii məsələlərini, xüsusilə əmək təlimi və tərbii, təlimin məhsuldar əməklə əlaqələndirilməsi, məktəblilərin bədii-estetik tərbii məsələlərini də şərh etmiş, öz üslubuna sadıq qalaraq, nəzəri və praktik istiqamətə eyni dərəcədə diqqət yetirmişdir. Alimin «Orta məktəb şagirdlərinin əmək tərbii haqqında» (1959) kitabında əmək tərbiiyinin vəzifələri, əsas vasitələri, prinsipləri, təşkili formaları haqqında ətraflı məlumat verilmişdir. Onun «Məktəbdə estetik tərbiiyinin vəziyyətinə dair» (1965), «Respublikanın ümumtəhsil məktəbi şagirdlərinin ideya-siyasi tərbiiyini təkmilləşdirmək tədbirləri haqqında» (1969) və digər məqalə və məruzələri problem üzrə mövcud vəziyyəti öyrənmək, həm də alimin proqnostik ideyalarının əhəmiyyətini dərk etmək baxımından diqqəti cəlb edir.

M.Mehdizadənin elmi-pedaqoji irsində ümumtəhsilin məzmunu, fənlərin tədrisi metodikasına aid araşdırmalar geniş yer tutur. O, Azərbaycan dilinin, ədəbiyyatın, rus dilinin, musiqinin, ümumiyyətlə, bütün fənlərin tədrisi vəziyyətini yaxşılaşdırmaq, səviyyəsini yüksəltmək yollarını göstərmişdir. O, eyni zamanda, uşaq ədəbiyyatı, sinifdən xaric oxu məsələlərinə aid dəyərli fikirlər söyləmişdir.

«Milli məktəb şagirdlərinin təlim və tərbii sistemi» (1969), «Azərbaycan dili və ədəbiyyat tədrisinin əsaslı surətdə yaxşılaşdırılması» (1965), «Uşaq ədəbiyyatı haqqında bəzi qeydlər» (1966), «Respublikanın ümumtəhsil məktəblərində biologiyanın tədrisi vəziyyəti və şagirdlərin bilik keyfiyyətləri haqqında» (1972-1973) və digər məqalə və məruzələri adı bir alim şərh deyil, praktik işdə öz həllini tapmağa yönəldilmiş metodik göstərişlər idi. Ona görə də tədris səviyyəsinin yüksəldilməsinə kömək etmişdir.

M.Mehdizadə nazir işlədiyi müddətdə təhsilin məzmunu ilə əlaqədar əsaslı təkmilləşmələr həyata keçirmiş, necə deyirlər, respublikanın baş pedaqoqu kimi ona elmi istiqamət vermiş və rəhbərlik etmişdir. Nəinki dil, ədəbiyyat, riyaziyyat, tarix və s. kütləvi tədris fənlərinin hətta bədən tərbiiyisi, musiqi-nəğmə, əmək təlimi kimi fənlərin proqram və dərsliklərinin hazırlanıb nəşr edilməsi, təlimdə texniki vasitələrdən istifadənin güclənməsi, linqofon kabinetlərinin geniş tətbiqi və s. kimi yeniliklər məhz onun səyi və qayğısı ilə tədrisdə geniş tətbiq edilmişdir.

Nazir M.Mehdizadə təlim-tədris işini tərbii işindən heç vaxt ayrı götürməmişdir. Təlim tərbiiyinin vəhdətindən yaranan şagird ictimai fəallığını yüksək qiymətləndirmişdir. Şagirdlərin fəal mövqeyə yiyələnməsi – ictimai fəallığı, əmək fəallığı məsələlərini tədqiqi olaraq öyrənmiş, şagird şəxsiyyətinin inkişafı problemi ilə əlaqədar qiymətli əsərlər yazmışdır. «Şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafına dair təlimin elmi əsasları» (1982), «Şagird şəxsiyyətinin hərtərəfli və ahəngdar inkişafı» (1982) kimi məqalələri bu istiqamətli elmi axtarışların nəticəsi idi.

M.Mehdizadənin elmi-pedaqoji irsi Azərbaycan pedaqoji fikir və məktəb tarixinin ən möhtəşəm səhifələrini təşkil edir. Bu səhifələr sadəcə tədqiqatçı alim araşdırmalarının üzə çıxardığı tarix deyil, həm də yaşadığı, yazdığı tarixdir. Onun əsərlərinin bir qismi özündən yüz il əvvəlləri əhatə edirsə, əksəriyyəti özünün rəhbər kimi iştirak etdiyi təhsil quruculuğunun tarixidir. Təsədüfüdür ki, təhsili idarəetmə elminə dair ən sanballı tədqiqat da məhz təhsil naziri Mehdi Mehdizadə təfəkkürünün məhsuludur. Onun «Maarif sistemini idarəetmənin elmi əsaslarına dair» (1976) tədqiqat işi «Sovetskaya pedaqogika» və «Azərbaycan məktəbi» jurnallarında dərc edilərkən, o, zamanın sovet pedaqoqları və maarif nazirləri tərəfindən ən yüksək səviyyədə dəyərləndirilmişdir.

M.Mehdizadə indi də dünyada aktual olan, yaşlıların təhsili probleminə həsr edilən əsərlər yazmış, bu sahədə beynəlxalq əhəmiyyətli fəaliyyət göstərmişdir. O, Azərbaycanda ic-

bari orta təhsilə keçidlə əlaqədar 1965-ci ildə kəndli gənclərin təhsilinin səmərəli təşkili yollarını göstərmiş bu məsələnin əhəmiyyətini (şərh «etmişdir»). Beynəlxalq aləmdə isə YUNESKO xətti ilə bu problemin üzrə əhəmiyyətli çıxışlar etmişdir. Bu cəhətdən onun İngilis dilində «Yaşların təhsilində ciddi münasibət» («Efiopiya kəbirləri», 1961), «Afrika ölkələrinin təhsil nazirlərinin konfransındakı məruzəsi» (Kürer YUNESKO, 1962, №6, rus, ingilis, ispan, fransız, alman, ərəb, yapon dillərində) və digər mətərlər qeyd etmişdir. M. Mehdizadə milli regional dairədə deyil, keçmiş Sovet İttifaqı və dünya miqyasında tanınan sayılan və fəalliyətli olan pedaqog-alm, təhsil mütəxəssisi idi. Onun uzaq və yaxın xarici həşriyyatlarında nəşr olunan əsərləri «Azərbaycan təhsil təcrübəsini dünyaya yayırdı. Sağlığında hazırlanmış ölümündən sonra ingilis və fransız dillərində kütləvi tirajla nəşr olunub, xarici ölkələrdə yayılmış «Xalq maarifinin inkişafında Sovet Azərbaycanının təcrübəsi» əsəri bu baxımdan əhəmiyyətli yer tutur.

M. Mehdizadə 1980-ci ildə 77 yaşında maarif naziri vəzi fəsinə fərdi təqəddə çıxdı. Amma ömrünün son gününə, 1984-cü ilin may ayına qədər tədqiqatlarını davam etdirdi. Onun 1982-ci ildə nəşr olunan «Ümumi təhsil məktəblərində təlim-tərbiyə prosesinin təkmilləşdirilməsi yolları» adlı fundamental monoqrafiyası nəzəri və təcrübə məsələləri özünü şəkli də əlaqələndirən dəyərli əsər kimi pedaqogika elminin qizli fonduna daxil olmuşdur.

M. Mehdizadə elmi-pedaqoji və təşkilatlıq xidmətlərinə görə yüksək qiymətləndirilmişdir. O, 3-9-cu çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat, Azərbaycan SSR «KP» XIX XXVIII qurultaylarında MK-ya üzv seçilmişdir. Lenin ordeni (1960), üç dəfə Qizmi Zəhmət Bayrağı ordeni (1966, 1971, 1976), «Əmək veteranı» (1981) və digər medallarla, mükafatlarla dəfələrlə mükafatlandırılmışdır. «Krupskaya medalı» ilə (1973) təltif edilmişdir. Ona 1982-ci ildə əməkdar elm xadimi fəxri adı verilmişdir.

M. Mehdizadə şəxsiyyət və qabiliyyəti ilə deyil, mədəniyyət paktığı ilə şöhrətlidir. Onu müasirləri «bənzeri olmayan insan», «Azərbaycan pedaqoji elminin zirvəsi», «cəvriyyə paktığı», müqəddəslik nümunəsi», «ideal sayılan şəxs», «özü böyük məktəb olan insan» adlandırmış, «səf parlaq şəxsiyyət mədəni keyfiyyətlər müəssisəsi saymışlar». Məhz bu ail xidmətləri və keyfiyyətlərinə görə Mehdizadə adı fəxrətlə, itixarla xatırlanır, sevilir və əziz tutulur.

Mehdi Mehdizadə təhsil sistemini elmi idarəetmə məsələlərinə dair

Ramiz Əliyev
ADPU-nun müəllimi

Məlumdur ki, son illərdə respublikamızda bütün sahələrdə olduğu kimi təhsildə də sözün həqiqi mənasında böyük islahat proqramı həyata keçirilir və cəmiyyətdə bas verən köklü dəyişikliklər milli təhsil sistemində də öz əksini tapır. «Təhsil sahəsində islahat proqramı»nda qeyd edilir ki, mövcud təhsil sistemində toplanmış təcrübənin mütərəqqi əsaslarını saxlamaqla müstəqil Azərbaycan Respublikasının strateji məqsədlərinə həyata keçirməyə qadir olan intellektual potensialı formalaşdıraraq yeni təhsil sisteminin qurulması həyata keçirilə bilər.

Azərbaycan təhsil sisteminin gətirdikə dünya təhsil sistemində inteqrasiyası, elmi-texniki inqilab, fərdi kompüterlərin tədris prosesinə daxil olması, rəqəmsal təcrübə müasir dövrün tələbatı kimi bir-biri ilə sıx bağlı olan icmər inkişafın 3 amili nin - elm, təhsil və idarəetmənin intensiv yüksəlişini tələb edir.

Təhsil müəssisələrində «təlim-tərbiyə» prosesinin mürəkkəb, çoxparametrlı bir sistem kimi intensiv inkişafı və onun rəqəmsal yaxşılaşdırılması bir sıra amillərlə yanaşı, həm də bu sistemin idarəetmə işini təkmilləşdirməkdən asılıdır. Qeyd olunmalıdır ki, 60-70-ci illərdə təhsil sistemində elmi idarəetmə məsələləri ilə bağlı mütərəqqi əhəmiyyət daşıyan xeyli işlər görülmüş, səmərəli nəticələr əldə edilmişdir.

Akademik Mehdi Mehdizadənin zəngin pedaqoji irsində onun təhsil idarəetməsinə dair fikirləri bu cəhətdən böyük maraq doğurur. O, (sənə nəzəri istersə də əməli olaraq (təbii ki, «vəzifə funksiyasına görə) bu cəhətdə fəal münasibət göstərmişdir. Hələ 1954-cü ildə məktəb inspektoru problemini qaldırmış, vaxlamaları metodik və nəzarət istiqamətinin əsas olaraq nəzərdə tutulmasını irəli sürmüşdür. O, tapşırıq, icra və nəzarət funksiyalarına rəhbərliyin əsas xüsusiyyəti kimi nəzərə alaraq, bu prosesse inzibati-amirlik uslubunun aleyhinə çıxmış, elmi-metodik əsaslarla idarəetməyə üstünlük vermişdir.

Onun Təhsil Nazirliyi arxivində saxlanılan kollegiya iclasları protokollarında əks olunan çıxışları, qərar və göstərişləri, məktəb direktorlarının və b. onun haqqında kitablarda, jurnalarda dərc olunmuş xatirələri M. Mehdizadənin təhsil idarəetməyə aid nəzəri və əməli mövqeyini müəyyənləşdirir.